

RESUM TESI

L'ART DÉCO A ALCOI. Derivacions contemporànies

L'Art Déco va ser un fenomen artístic de la cultura occidental que es va manifestar principalment durant els anys compresos entre les dues grans guerres mundials del segle XX. Aquest treball és un estudi sobre L'Art Déco que es va produir a Alcoi en aquell temps. L'Art Déco a Alcoi es manifesta de forma central en el Pont de Sant Jordi. Aquest pont, construït entre 1925 i 1931, és un viaducte urbà de gran envergadura que constitueix un potent element del desenvolupament de la ciutat. Va ser un dels primers ponts construïts en formigó armat vist d'Espanya, però, a més dels seus avançats valors tecnològics i urbanístics, constitueix un dels pocs exemples de l'enginyeria civil amb un llenguatge formal Art Déco. Per a potenciar la seua comprensió i la de les seues derivacions i influències, serà necessari ampliar el camp d'anàlisi per a establir el context en el qual es va donar l'Art Déco a Alcoi. En aquest sentit, en el present estudi s'estableixen tres parts per a explicar aquesta producció:

PART I EL CONTEXT

Per a començar s'il·lustrarà la caracterització de l'Art Déco, com es va generar aquest moviment i quin va ser el seu desenvolupament per a poder comprendre les actituds d'aquells que hi van intervenir. Dins del que avui podem entendre com Art Déco, cabrien totes aquelles manifestacions que van significar la transició a la modernitat des dels estils antics a partir de l'acceptació social de les avantguardes. Les actituds dels professionals eren molt diverses i omplien un llarg segment dels extrems del qual anaven des de les posicions tradicionals que defensaven l'ús dels mètodes de projectar acadèmics però acceptant un nou llenguatge formal, fins a les postures extremadament racionalistes que abominaven de tot allò que no estigués sotmès al poder de la funció. Des de la Revolució Industrial la imparable activitat productiva va anar gradualment omplint d'objectes de consum la vida quotidiana de la humanitat. Aquests objectes van ajudar a canviar progressivament i radicalment l'estil de vida occidental. La presència d'aquests objectes industrials que anaven resolent funcionalment la vida diària, influïrien de manera decisiva en l'acceptació i popularització de l'estètica de la màquina.

Essent conscients del poder dels objectes de consum quotidians, es pot abordar el recorregut històric de l'Art Déco. No es tracta ara de realitzar un estudi exhaustiu dels esdeveniments històrics i de la seua repercussió, sinó que es pretén solament esbossar l'ambient cultural i estètic en el qual es va desenvolupar aquest fenomen artístic amb la finalitat d'establir el context general en el qual s'inclouria el cas d'Alcoi. Després descendirem a l'àmbit espanyol. Aquest recorregut serà també no exhaustiu però suficient per a entendre l'impacte social de l'Art Déco a Espanya. Per a tot açò convindrà

precisar les condicions en les quals es trobava la ciutat d'Alcoi i la societat que l'habitava.

Una vegada considerats els aspectes generals de l'Art Déco en aquest ordre de descens i aproximació al Pont de Sant Jordi, vindrà el moment de fixar-se en quin tipus de ponts contemporanis s'estaven construint. D'aquesta manera, la comprensió de la singularitat del Pont quedarà recolzada per la comparació.

PART II_ EL PONT DE SANT JORDI

Aquesta part se centrarà en el propi Pont de Sant Jordi vist des de tres punts de vista.

En primer lloc des del relat històric de tota aquesta aventura constructiva des dels seus inicis fins a la inauguració i posada en servei. D'aquesta manera ens introduïrem en les raons de l'aparició a Alcoi de l'empresa constructora i els seus avatars, en la història dels projectistes, en l'anàlisi del projecte tècnic i en el recorregut cronològic tant del projecte com de l'obra en si.

En segon lloc, serà fonamental conèixer amb cert deteniment la figura de l'arquitecte navarrés Víctor Eusa com a responsable del projecte i del resultat formal del Pont.

Des d'aquestes premisses s'abordarà l'anàlisi qualitativa del Pont: com es percep, què significa la seua presència en el paisatge urbà, quins són les impressions que produeix en el visitant que l'experimenta, per a desgranar a continuació una anàlisi més detallada utilitzant alguns paràmetres conceptuals des dels quals s'analitzarà la seua singularitat. S'estudiaran els elements de la seua composició formal i aquesta anàlisi vindrà referida també a aquelles característiques formals comunes de l'Art Déco i a les experiències dels ponts contemporanis anteriorment tractats.

PART III_ LES DERIVACIONS

Una construcció tan imponent amb aquest llenguatge formal Art Déco havia de produir una influència molt important en la ciutat. En aquesta tercera part s'exposarà el resultat d'aquesta influència a través del rastreig d'altres obres que es van realitzar immediatament després. Algunes amb la intervenció dels mateixos protagonistes, però també a través d'altres intervencions que van contribuir al desenvolupament immediat de l'Art Déco a Alcoi.

Des de 1977, l'Ajuntament d'Alcoi va promoure algunes significatives actuacions urbanes que van consolidar diverses zones de la ciutat amb un mobiliari urbà comú. L'estudi dels elements constitutius d'aquest mobiliari urbà ens permetrà constatar característiques provinents del comportament Art Déco. En certa manera aquests elements han constituït un desenvolupament diferit en el temps de les manifestacions Art Déco com a expressió significativa d'una identitat col·lectiva i urbana assumida contemporàniament.